

Sygn. akt XVII AmA 35/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: sekretarz sądowy Iwona Hutnik

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) spółki z o.o. z/s w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o ochronę konkurencji i nałożenie kary pieniężnej

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 18 grudnia 2012 r. nr (...)

1) oddala odwołanie,

2) zasądza od (...) spółki z o.o. z/s w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 720,00 zł (siedemset dwadzieścia) tytułem kosztów zastępstwa procesowego .

SSO Witold Rękosiewicz .

Sygn. akt XVII AmA 35/13

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK, pozwany) decyzją z dnia 18 grudnia 2012 r. nr (...):

I. uznał, że stosowanie przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (...) ((...), powód) postanowień zawartych we wzorcu umownym wykorzystywanym przy zawieraniu z konsumentami umów o świadczenie usług odbioru odpadów komunalnych o treści:

1) „ Wszelkie spory (...) strony poddają sądowi właściwemu dla siedziby Wykonawcy ”,

2) „ (...) Zamawiający wyraża zgodą na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystanie w sposób dopuszczalny tą ustawą”,

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc, co jest niezgodne z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dn. 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i

konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm. - dalej uokik) i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 22 listopada 2011 r.

II. umorzył jako bezprzedmiotowe postępowanie w dotyczące podejrzenia stosowania przez (...) nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na nieuwzględnieniu w proponowanych cenach usług wartości podatku od towarów i usług.

III. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik nałożył na (...) karę pieniężną w wysokości 13 367 zł.

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w złożonym odwołaniu zaskarżyła decyzję Prezesa UOKiK w zakresie:

a) pkt I co do uznania, że stosowanie przez powoda postanowień tam wymienionych we wzorcu umownym wykorzystywanym przy zawieraniu z konsumentami umów o świadczenie usług odbioru odpadów komunalnych o treści: „wszelkie spory (...) strony poddają sądowi właściwemu dla siedziby Wykonawcy” oraz „zamawiający wyraża zgodą na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystanie w sposób dopuszczalny tą ustawą” stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień

wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc, co stanowi naruszenie art. 24 ust.2 pkt1 w zw. z art. 24 ust.1 uokik,

b) pkt III, tj. w zakresie nałożenia na powoda kary pieniężnej w wysokości 13 367 zł z tytułu rzekomych naruszeń jak w pkt I zaskarżonej decyzji.

Zaskarżonej decyzji powód zarzucił naruszenie:

1) art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 oraz 106 ust. 1 pkt 4 uokik, poprzez uznanie, że:

a) zakazane jest stosowanie we wzorcu umownym wykorzystywanym przy zawieraniu umów z konsumentami klauzul wskazanych w pkt I decyzji, których stosowanie zostało przypisane powodowi,

b) stanowi to praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, której dopuścił się powód i podlega on z tego względu ukaraniu karą pieniężną,

2) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 84 uokik, poprzez niedokonanie ustaleń okoliczności istotnych dla prowadzonego postępowania, względnie dokonania błędnych ustaleń.

Na podstawie przedstawionych zarzutów (...) wniósł o:

1) zmianę zaskarżonej decyzji, poprzez jej uchylenie w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwolnienie powoda od zarzutu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w pkt I zaskarżonej decyzji, oraz poprzez uchylenie, ewentualnie zmniejszenie, kary pieniężnej nałożonej w pkt III zaskarżonej decyzji,

2) ewentualnie poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji w zaskarżonej części i umorzenie postępowania administracyjnego w tej części albo poprzez zobowiązanie Prezesa UOKiK do umorzenia postępowania administracyjnego w tej części,

3) ewentualnie poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Prezesowi UOKiK do ponownego rozpatrzenia,

4) zasądzenie od organu na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesieniem niniejszego odwołania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wnosząc o ustalenie kosztów zastępstwa procesowego każdorazowo w wysokości podwójnej stawki minimalnej określonej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia

przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).

W uzasadnieniu odwołania powód zarzucił, że w zaskarżonej decyzji nie wskazano, w którym wzorcu umownym znalazły się wymienione postanowienia, na którym rynku geograficznym, w jaki sposób i w jakim okresie czasu były stosowane. Stwierdził, iż z uzasadnienia decyzji nie ustalono, by powód przedstawiał jakikolwiek wzorec umowy kierując ofertę do nieoznaczonego konsumenta, przez co wątpliwe jest zarzucanie powodowi „stosowanie” wzorca umownego zawierającego stosowane klauzule w sposób naruszający zbiorowe interesy konsumentów. Zdaniem powoda istnienie wzorca umownego nie świadczy, iż jest on przedstawiony jako propozycja zawarcia umowy kierowana do nieoznaczonego konsumenta, a w Prezes UOKiK nie przedstawił dowodów, że wzorec był przez powoda stosowany, w szczególności, że był stosowany poza granicami (...) W..

Powód stwierdził, że wzorec „umowa nr .../ (...)” był stosowany dopiero od maja 2011 r., a nie od maja 2001 r. i wyjaśnił, iż w piśmie z dnia 22 listopada 2011 r. pojawiła się oczywista omyłka wskazująca 2001 r. jako początek stosowania wzorca.

Podkreślił, że zawiera i realizuje innego rodzaju stosunki prawne, niż te, których dotyczą wskazane w decyzji i wpisane do rejestru postanowienia, więc zarzut stosowania klauzul tożsamy z klauzulami już wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone nie został skutecznie postawiony. Cel i skutek zastrzeżenia umownej właściwości sądu w klauzulach wskazanych przez pozwanego jest inny niż w przypadku zastrzeżenia dokonanego przez powoda, dotyczącego lokalnego rynku (...). Zdaniem powoda wskazane w decyzji, stosowane przez (...) klauzule nie mają charakteru abuzywnego. Pierwsza dotyczy mieszkańców W., więc nie wpływa na zmianę właściwości sądu. Druga ograniczona jest do danych zawartych w umowie, podczas gdy klauzula wpisana do rejestru mówi o wszelkich możliwych danych pożyczkobiorcy. Przy podpisywaniu umowy klient musi podać powodowi podstawowe dane osobowe, które są przetwarzane w sposób zgodny z ustawą o ochronie danych osobowych, w związku z realizacją umowy. Powód wskazał, iż zgoda konsumenta jest potrzebna wyłącznie do działań wykraczających poza określone w art. 23 ust.1 pkt 2-5 ustawy o ochronie danych osobowych. Takich działań (...) nie podejmuje, a konsument przez podpisanie umowy nie wyraża na takie działania zgody. W ocenie powoda zawarcie we wzorcu umownym kwestionowanego postanowienia nie pozbawia konsumenta swobody w podjęciu decyzji co do zezwolenia (...) na przetwarzanie danych osobowych. Informacje podane przy zawarciu umowy powód może przetwarzać w sposób dopuszczalny także bez zawarcia we wzorcu kwestionowanej klauzuli. W rezultacie powód stwierdził, że

brak zakwestionowanych klauzul we wzorcu umownym nie poprawiłby dotychczasowej sytuacji konsumenta.

Powód zauważył, że wzorec umowy „umowa nr .. / (...)” w § 17 zawiera postanowienie zgodnie z którym „w sprawach nieuregulowanych mają zastosowanie przepisy Kodeksu Cywilnego” i wskazał na skutki prawne wynikające z art. 58 kc, dotyczące czynności sprzecznych z prawem lub zasadami współżycia społecznego. Wobec powyższego stwierdził, że zakwestionowane klauzule nie kształtują w żaden sposób sytuacji konsumenta w sposób sprzeczny z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego.

System norm określających zasady wymierzania kar pieniężnych, w ocenie powoda jest błędnie skonstruowany. Powód zarzucił Prezesowi UOKiK brak wykazania rzeczywistego i poważnego zagrożenia zbiorowych interesów konsumentów, oraz nieuwzględnienia krótkiego okresu funkcjonowania wzorca. W ocenie powoda w sprawie brak było podstaw do nałożenia wygórowanej kary pieniężnej, co uzasadniało twierdzenie o naruszeniu art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik.

Prezes UOKiK wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Podtrzymał stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji. Podniesione w odwołaniu zarzuty ocenił jako nietrafne i stwierdził, że nie zasługują one na uwzględnienie. Pozwany wniósł także o oddalenie wniosków powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków, ponieważ wskazane w tezie dowodowej okoliczności nie mają znaczenia

dla rozstrzygnięcia sprawy. Prezes UOKiK wskazał, iż informacje dotyczące sposobu, w jaki (...) wykorzystywał w praktyce kwestionowane postanowienie nie ma znaczenia dla możliwości zastosowania w stosunku do niego art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik, ponieważ w postępowaniu przedmiotem badania jest, czy klauzule wpisane do rejestru są zbieżne z postanowieniami stosowanymi przez przedsiębiorcę. Okoliczność, w jaki sposób przedsiębiorca wykorzystuje zakwestionowane klauzule nie jest przedmiotem badania w tym postępowaniu.

Twierdzenia powoda dotyczące błędnych ustaleń w postępowaniu dowodowym Prezes UOKiK ocenił jako nie mające pokrycia w materiale dowodowym i nie zasługujące na uwzględnienie. Wskazał na ustalenia dotyczące treści wykorzystywanego przez powoda wzorca umownego, okresu jego stosowania, zasięgu terytorialnego działania (...) i stwierdził, że dokonane ustalenia wynikają ze zgromadzonego materiału dowodowego, w tym z oświadczeń powoda składanych w postępowaniu administracyjnym i przedstawionych wzorców umownych. Stwierdził, że oświadczenie powoda o posługiwaniu się zakwestionowanymi postanowieniami od maja do listopada 2011 r. jest sprzeczne ze zgromadzonym materiałem dowodowym i zasadami doświadczenia życiowego.

Dotyczące decyzji zarzuty powoda oparte na twierdzeniu o nieważności kwestionowanych postanowień, braku tożsamości z postanowieniami wpisanymi do rejestru, ograniczonym do terenu W. zasięgu działalności i niewskazaniu konkretnego postanowienia wpisanego do rejestru Prezes UOKiK ocenił jako nieuzasadnione.

Odnośnie twierdzenia powoda o błędnych rozwiązaniach systemowych i zarzutu naruszenia art. 106 ust. pkt 4 uokik pozwany wskazał, że ustawa nie wymaga, aby przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej organ uwzględniał poglądy strony na temat zastosowanych przez ustawodawcę rozwiązań systemowych, a nałożona kara mieści się w granicach ustawowych. Podkreślił, że gołosłowne, nie poparte dowodami twierdzenia powoda o błędach w ustaleniach faktycznych dotyczących okresu stosowania praktyki nie mają znaczenia w sprawie. Ustalenie kary w wysokości (...) przychodu było wynikiem oceny wszystkich okoliczności sprawy i uwzględnienia wymogów określonych w art. III uokik., w tym okoliczności zaniechania stosowania zarzucanej praktyki, która miała wpływ na istotne zmniejszenie wysokości nałożonej decyzją kary pieniężnej.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Prezes UOKiK w związku z badaniem rynku odbioru i utylizacji odpadów komunalnych, przeprowadził kontrolę wzorca umownego wykorzystywanego przez (...) sp. z o. o. w W. przy zawieraniu z konsumentami umów dotyczących świadczenia usług odbioru odpadów komunalnych i stwierdził, że w stosowanych przez tego przedsiębiorcę wzorcach umownych występują klauzule podobne w treści do klauzul wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc. Z uwagi na dokonane ustalenia Prezes UOKiK postanowieniem z dnia 9 listopada 2011 r. wszczął z urzędu postępowanie w sprawie stosowania przez (...) określonej w art. 24 ust.2 pkt 1 uokik praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów i wezwał przedsiębiorcę do przedstawienia stanowiska w sprawie. W piśmie z dnia 22 listopada 2011 r. (...) uznał, iż zarzuty dotyczące stosowania niedozwolonej praktyki są bezzasadne. Poinformował że:

- 1) wzorcem umownym zawierającym kwestionowane postanowienia posługuje się w stosunkach z konsumentami od maja 2001 r.,
- 2) w oparciu o wzorzec Umowa Nr .. ./ (...) zawarł 925 umów,
- 3) w 2010 r. osiągnął przychód w wysokości (...)zł., w tym przychód z tytułu usług świadczonych na rzecz konsumentów wyniósł (...)zł.
- 4) usunął kwestionowane klauzule ze stosowanych w obrocie z konsumentami wzorców umownych.

W aktach administracyjnych znajduje się również informacja o przychodzie osiągniętym przez (...) w 2011 r. ((...)zł.) oraz kwestionariusz przygotowanej przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ankiety dotyczącej konkurencji na rynku odbioru i utylizacji odpadów komunalnych wypełnionej przez przedsiębiorcę (...) w związku z postępowaniem dotyczącym badania rynku, która została zaliczona do materiału dowodowego sprawy (k.39 akt adm.).

Z podanych przez powoda w ankiecie informacji, wynika, że (...) w związku z prowadzoną działalnością zawiera umowy z podmiotami, których nieruchomości znajdują się w odległości do 25 kilometrów od lokalizacji zakładu głównego przedsiębiorstwa. W praktyce powód zawierał umowy z konsumentami zamieszkałymi w W. oraz na terenie (...) gmin Z., K., L., Ł., Z., W., M., S., R., O., N., J., W., D. (k.51-52 akt adm.).

Pismem z dnia 3 grudnia 2012 r. Prezes UOKiK zawiadomił przedsiębiorcę o zakończeniu postępowania w sprawie i możliwości zapoznania się z zebrany materiał dowodowy. W piśmie z dnia 14 grudnia 2012 r. pełnomocnik przedsiębiorcy podtrzymał dotychczasowe stanowisko i wskazał, że zakwestionowane klauzule nie mogą być klauzulami abuzywnymi, ponieważ jeżeli ich stosowanie jest zakazane, są z ex lege prawnie bezskuteczne i na mocy art. 58 §1 kc nie wywołują skutków prawnych w stosunkach z konsumentami. Podkreślił, iż spółka wycofała się niezwłocznie ze stosowania kwestionowanych klauzul. Podniósł, że dochód przedsiębiorcy, uzyskany z usług świadczonych na rzecz konsumentów w 2011 r. był znikomy ((...)zł co stanowiło (...) % całego przychodu) i wskazał, iż uzasadnia to zastosowanie w sprawie maksymalnego zmniejszenia kwoty bazowej zgodnie z pkt 3 „Wyjaśnień w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

(...) sp. z o.o. w W. jest przedsiębiorcą świadczącym usługi odbioru odpadów komunalnych. Ze znajdującej się w aktach sprawy informacji z Krajowego Rejestru Sądowego nie wynika, że przedmiot działania przedsiębiorcy jest ograniczony terytorialnie. Oznacza to, że oferta usług powoda ma charakter powszechny, obejmuje obszar całego kraju. Mając na uwadze, że działania powoda o charakterze powszechnym, dotyczyć mogą nieograniczonej liczby konsumentów należy stwierdzić, że podjęcie w sprawie czynności przez Prezesa UOKiK z uwagi na dążenie do ochrony interesu publicznego było uzasadnione. Zgodnie z art. 24 ust.1 i 2 pkt 1 uokik zakazane jest stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, pod pojęciem której rozumie się bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające w szczególności na zamieszczaniu we wzorcach umownych wykorzystywanych do zawierania umów z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc. W celu stwierdzenia, że doszło do naruszenia zakazu określonego w wymienionym przepisie należy wykazać, iż zostały spełnione łącznie trzy przesłanki:

- kwestionowane działanie było podejmowane przez przedsiębiorcę,
- działanie to dotyczyło zbiorowych interesów konsumentów,
- działanie przedsiębiorcy miało charakter bezprawny.

Zdaniem Sądu na podstawie dokonanych ustaleń należy stwierdzić, że istnienie pierwszej i drugiej z wymienionych przesłanek zostało w sprawie wykazane i nie budzi wątpliwości. Powód prowadzi w sposób ciągły i zorganizowany działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usługi dla potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów. Okoliczność ograniczenia przez przedsiębiorcę rzeczywistego zasięgu prowadzenia działalności do 25 kilometrów od siedziby zakładu nie ma znaczenia dla oceny, czy w związku z prowadzeniem tej działalności powód stosuje zakazaną praktykę.

Odnośnie przesłanki bezprawności działania przedsiębiorcy zgodzić się należy z opartym na komentarzu do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowiskiem Prezesa UOKiK, iż dla wykazania jej spełnienia wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 24 ust.2 pkt 1 w jednoznaczny sposób, jako bezprawne kwalifikuje działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, o którym mówi art. 479⁴⁵ kpc. Wobec tego samo wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorec umowy zawierający postanowienia o treści tożsamej z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone jest wystarczającą przesłanką do uznania działania tego przedsiębiorcy za bezprawne.

Analizując zarzuty odwołania wraz z ich uzasadnieniem wskazać należało, że zgodnie z przyjętą^(111 w) doktrynie stanowiskiem w świetle art. 384 §1kc „Wzorcem umownym są takie klauzule, które zostały sformułowane przed zawarciem umowy i wprowadzone przez jedną ze stron do umowy(...) w ten sposób, że druga strona nie miała wpływu na ich treść” (por. A. Olejniczak w Kodeks cywilny. Komentarz tom III. Zobowiązania część ogólna - (...) Natura prawna wzorców umownych). Za niezasadne należało więc uznać twierdzenia powoda o niewyjaśnieniu przez Prezesa UOKiK istotnych okoliczności sprawy i niewykazanie, że powód przedstawił jakikolwiek wzorzec umowny, oraz, że istnienie wzorca umownego nie świadczy o tym że jest on przedstawiany jako propozycja zawarcia umowy kierowana do nieoznaczonego konsumenta. Jak wynika z informacji znajdujących się w piśmie powoda z dnia 22 listopada 2011 r. (...) w stosunkach z konsumentami posługiwała się wzorcem umownym zawierającym zakwestionowane postanowienia umowne od 2001 r. Zawarte w odwołaniu twierdzenie powoda, że informacja dotycząca okresu stosowania wzorca umownego jest oczywistą omyłką, nie zostało w żaden sposób udowodnione i z nie zasługuje na uwzględnienie. Podobnie należało ocenić zarzuty powoda o nieprzedstawieniu przez pozwanego dowodów na okoliczność stosowania przez (...) wzorca umownego a w szczególności stosowania wzorca poza granicami (...) W.. Zdaniem Sądu, informacje dotyczące tych okoliczności, które znajdują się w złożonej przez (...) ankiecie, zaliczonej do materiału dowodowego sprawy, stanowią wystarczający dowód na potwierdzenie stosowania przez (...) wzorca umownego na całym obszarze prowadzonej działalności gospodarczej.

Ponadto należy wskazać, iż w odwołaniu powód nie przeczył, że w prowadzonej działalności gospodarczej, przy zawieraniu umów z konsumentami wykorzystywał wzorzec umowny, zawierający postanowienia wymienione w punkcie I zaskarżonej decyzji.

Twierdził jednak, że kwestionowane postanowienia nie stanowią klauzul niedozwolonych i nie są tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc.

Należy podkreślić, że w postępowaniu dotyczącym zarzutu stosowania określonej w art. 24 ust.2 pkt 1 uokik praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów analiza działań przedsiębiorcy ma charakter abstrakcyjny. Jest prowadzona w oderwaniu od tego, czy kwestionowane postanowienia były rzeczywiście stosowane przez przedsiębiorcę, oraz wywołały jakiegokolwiek praktyczne skutki prawne dla stron umowy. Dla uznania, że powód stosował zakazaną w art. 24 ust.1 i 2 pkt 1 uokik praktykę nie ma również potrzeby prowadzenia analizy kwestionowanych postanowień w celu wykazania ich niedozwolonego charakteru. Wystarczające jest bowiem wykazanie, iż postanowienia tożsame w treści z klauzulami wpisanymi do rejestru postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone zostały zamieszczone w wykorzystywanym przez przedsiębiorcę wzorcu umowy.

Zdaniem Sądu przy ustalaniu, czy porównywane klauzule umowne mają tożsame znaczenie należy badać, jaki był zamiar, cel i skutek obu postanowień. Brak dosłownego brzmienia porównywanych postanowień nie ma w tej analizie decydującego znaczenia, choćby dlatego, że określony cel i związany z tym skutek prawny możliwy jest do osiągnięcia przy zastosowaniu różnych w brzmieniu sformułowań i określeń, wywołujących jednak analogiczne skutki prawne. Badanie powinno polegać na porównaniu obiektywnej interpretacji treści postanowień a nie ich literalnego brzmienia, które bywa różne. W prowadzonej analizie należy uwzględnić znaczenie użytych w postanowieniu wyrażeń w określonym środowisku profesjonalnym, a także przyczynę prowadzenia badania, tj. cel jakiego badania tożsamości postanowień ma służyć. Inny jest bowiem cel ustalenia tożsamości postanowień w procesie badania wspólnego zamiaru stron umowy. Czemu innemu służy natomiast ustalenie, jak to ma miejsce w niniejszej sprawie, czy w kontekście skutków, jakie z porównywanych postanowień wynikają dla konsumentów, postanowienia mają tożsame znaczenie i wobec tego zasadne jest postawienie powodowi zarzutu stosowania zakazanej praktyki, naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Zdaniem Sądu, w tym drugim przypadku chodzi o ustalenie tożsamości porównywanych postanowień w kontekście obiektywnych skutków jakie wynikają z ich treści dla potencjalnie nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogą być stroną umowy zawartej z powodowym przedsiębiorcą.

Mając na uwadze, że przywołane przez pozwanego postanowienia wpisane na podstawie prawomocnego wyroku do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵kpc:

- dotyczą regulacji tego samego rodzaju stanu faktycznego i prawnego,
- celem ich zastosowania było każdorazowo wyłączenie możliwości kontrahenta przedsiębiorcy do wykorzystania prawa do własności przemiennej sądu, oraz pozbawienie kontrahenta możliwości podjęcia swobodnej decyzji co do możliwości gromadzenia i swobodnego przetwarzania jego danych przez przedsiębiorcę a także uwolnienie przedsiębiorcy od odpowiedzialności z tytułu gromadzenia i przetwarzania tych danych bez zgody konsumentów po rozwiązaniu umowy, ,
- wywoływały analogiczne dla stron skutki prawne jak postanowienia stosowane przez (...) uznać należało, iż porównywane postanowienia, mimo braku literalnej zgodności ich brzmienia, są wobec siebie tożsame zarówno pod względem treści, stanu faktycznego, którego dotyczą, celu ich zastosowania oraz wynikających z nich dla obu stron umowy skutków prawnych.

Powyższe wskazuje, że wynikający z postanowień wykorzystywanych przez (...) jak i porównywanych z nimi postanowień, prawomocnie uznanych za niedozwolone, obiektywny skutek dla konsumentów jest taki sam. Zdaniem Sądu oznacza to, że postanowienia wymienione w pkt I ppkt 1 i 2 zaskarżonej decyzji są tożsame z powołanymi przez Prezesa UOKiK postanowieniami wzorców umów wpisanymi do rejestru klauzul niedozwolonych. Dodatkowo należy zauważyć, że argumentem pomocnym do wykazania tożsamości porównywanych postanowień może być ocena wykorzystywanych przez powoda postanowień umownych, dokonana z zastosowaniem metody stosowanej w postępowaniu dotyczącym abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorców umownych wynikających z art. 385^x§ 1 kodeksu cywilnego. Analiza treści, celu i skutku każdego z postanowień wymienionych w pkt I ppkt 1 i 2 zaskarżonej decyzji wskazuje, że niezamieszczenie ich we wzorcu korzystnie wpływałoby na sytuację konsumentów w relacji z przedsiębiorcą. Pierwsze ze wskazanych w decyzji postanowień pozbawia konsumenta możliwości realizacji wynikającego z przepisów kodeksu postępowania cywilnego uprawnienia do korzystania z instytucji własności przemiennej w przypadku sporu z przedsiębiorcą, co może skutecznie zniechęcać konsumenta do wniesienia pozwu przeciwko temu przedsiębiorcy. Na podstawie drugiego postanowienia przedsiębiorca w sposób jednostronny, bez porozumienia z konsumentem przyznaje sobie prawo nie tylko do gromadzenia i przetwarzania danych konsumenta ale również do samodzielnej oceny, czy przetwarzanie tych danych jest zgodne z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych. Z akt sprawy nie wynika, że postanowienia wzorca umownego zawierającego kwestionowane klauzule były przed ich sformułowaniem i przed podpisaniem umowy uzgadniane pomiędzy powodem a odbiorcami jego usług. Biorąc pod uwagę adhezyjny charakter umów zawieranych z wykorzystaniem wzorca umownego należy stwierdzić, że stosowane przez powoda w/w postanowienia umowne mają charakter niedozwolonych postanowień umownych. Kształtują bowiem prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy jako strony umowy zawartej z wykorzystaniem wzorca zawierającego wskazane postanowienia.

W świetle przedstawionych okoliczności za prawidłowe należało uznać stanowisko Prezesa UOKiK dotyczące tożsamości wymienionych w zaskarżonej decyzji postanowień z klauzulami uznanymi za niedozwolone i wynikające z niego stwierdzenie, iż w prowadzonej działalności powód stosował określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 uokik zakazaną praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Za nieuzasadniony wobec tego należało uznać zarzut powoda, dotyczący błędnego zastosowania przez pozwanego art. 106 ust. pkt 4 uokik. Zgodnie z powołanym przepisem Prezes UOKiK uprawniony był do nałożenia na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki określonej w art. 24 uokik, kary pieniężnej w wysokości do 10% jego przychodu uzyskanego w roku poprzedzającym rok nałożenia kary.

Przy określaniu wysokości nałożonej decyzją kary pieniężnej pozwany prawidłowo uwzględnił wymienione w art. 111 uokik dyrektywy wymiaru kary pieniężnej.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK szczegółowo wyjaśnił okoliczności, które miały wpływ na wysokość nałożonej na powoda kary pieniężnej z tytułu stwierdzonego naruszenia. Pozwany uwzględnił w decyzji w sposób prawidłowy okoliczności łagodzące i obciążające przewidziane w „Wyjaśnieniach w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”. Należy jednak podkreślić, że Wyjaśnienia nie mają charakteru obowiązującego aktu prawnego i skarżący nie mogą zasadnie powoływać się na ich naruszenie.

Nie ma też postaw do uznania, że przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej Prezes UOKiK pomiął zasady równości i proporcjonalności, nakładając kary w nadmiernej wysokości, niewspółmierne do zarzucanej praktyki. Jak wynika z akt sprawy stosowanie przez powoda kwestionowanych klauzul, a więc i niedozwolonej praktyki naruszającej interesy konsumentów było długotrwałe. Brak też jakiegokolwiek informacji o przeprowadzeniu przez powoda aneksowania zawartych i nadal obowiązujących umów, mających charakter ciągły, w których również powinny zostać zmienione kwestionowane w decyzji postanowienia. Pominięcie przez Prezesa UOKiK tej okoliczności przy ustalaniu wysokości nałożonej kary pieniężnej było jednoznacznie korzystne dla powoda. Ponadto podkreślić wypada, że na powodzie jako profesjonalście ciążył obowiązek dołożenia szczególnej staranności w stosunkach z konsumentami, aby nie dopuścić się nawet sposób nieумыślny, naruszenia ich interesów jako strony umowy cechującej się słabszą świadomością prawną i nie mającej możliwości weryfikacji postanowień wzorca umowy z przepisami obowiązującego prawa.

Z powyższych przyczyn nałożenie na powoda kary pieniężnej w łącznej wysokości stanowiącej około (...)% osiągniętego w 2011 r. przychodu ((...)zł) i około 0,27 % maksymalnego wymiaru kary nie daje podstaw do uznania, iż nałożona decyzją kara jest niewspółmierna i rażąco wygórowana.

Sąd oddalił wnioski powoda o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków, mając na uwadze, że okoliczności dotyczące faktycznego stosowania kwestionowanych klauzul umownych, oraz braku ich abuzywnego charakteru nie miały wpływu na treść wyroku.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy, wobec braku podstaw do uwzględnienia, oddalił odwołanie jako bezzasadne - art. 479^{31a} §1 kpc.

O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie art. 98 kpc stosownie do wyniku sporu.

SSO Witold Rękosiewicz.